

Ідеологія — (грец. *ιδεολογία*, від *Ιδέα* — поняття, ідея, і *λογος* — вчення) — система переконань та ідей, поглядів на сусп.-во та його політ. життя, що відображає ідеали, світогляд, інтереси, умонастрої людей, класів, соц. верств, політ. партій, громадських рухів, а також охоплює цінності, нормативні й цільові схильності та способи їх досягнення. Це один з найчіткіше виражених комплексів духовного життя сусп.-ва, який відображає сукупність поглядів, цілей людей, що характеризують їхню самосвідомість, відношення до дійсності та становище у конкретно-істор. умовах сусп. життя.

Вперше в науковий вжиток термін «**I.**» ввів фр. філософ і екон. Дестют де Трасі на поч. ХІХ ст. для позначення вчення про виникнення і функц. ідей. Сучасні концепції **I.**: «розширювана» (Т. Парсонс) — **I.** трактується як система цінностей конкр. сусп.-ва, яка виступає в якості універсальних орієнтацій соц.-політ. діяльності; «директивна» (марксизм) вважає **I.** одним із різновидів наукового знання, який обґрунтовує прагнення соц. класів до політ. влади; «культурна» (М. Вебер, К. Мангейм) — **I.** є важливим елементом як політ., так і загальної культури. Історія політ. життя підтверджує, що **I.** є системою переконань, яка виходить на політ. сцену в кризові періоди розвитку сусп.-ва і здатна порушувати стан соц. аномалії у таких умовах. Функції **I.**: орієнтації (осн. уявлення про сусп.-во, людину і владу), мобілізації (пропонування ідеалу досконалішого сусп.-ва), інтеграції (наділення сенсом політ. подій), амортизації (ослаблення соц. напруження), висловлення і захисту інтересів соціально-політ. угруповань.

I. можна розглядати: 1) як специфічну ділянку формування та функц. соц.-політ. знання; 2) як засіб групового та класового усвідомлення і перетвор. політ. реальності; 3) як ідеол. стимул політ. активності. Структурні елементи політ. **I.**: ідея, гіпотеза, концепція, теорія, гасло, ідеал. Вони утворюють політ. програму діяльності суб'єкта політики. Сучасна політ. думка дедалі більше акцентує увагу на утвердженні т.з. глобальної **I.**, здатної об'єднати людей.

С. Денисюк

